

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

Organization of Scientific and Technical Preparation of Production

Kuvondikov Dilshod Otabek o‘g‘li

2nd-year Student, Economics Program Faculty of Economics and Information
Technologies Navoiy Innovation University

Scientific Supervisor: Gafurova Dilobar Karamatovna

Abstract: This article analyzes the essence, main stages, and importance of scientific and technical preparation of production. Scientific and technical preparation is an important factor in increasing production efficiency, improving product quality, and implementing innovative technologies. The research results show that proper organization of this process significantly increases the competitiveness of enterprises.

Keywords: scientific and technical preparation, production, innovation, technology, efficiency, modernization

Ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlashni tashkil etish

Navoiy innovatsiyalar universiteti, Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari
fakulteti, Iqtisodiyot yo‘nalishi 2-bosqich talabasi

Кувондиқов Дилшод Отабек угли

Илмий раҳбар : Гафурова Дилобар Караматовна

Annatatsiya: Mazkur maqolada ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlash jarayonining mazmuni, uning asosiy bosqichlari hamda korxonada faoliyatidagi ahamiyati tahlil qilingan. Ilmiy-texnik tayyorgarlik ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, mahsulot sifatini yaxshilash va innovatsion texnologiyalarni joriy etishda muhim omil hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ushbu jarayonni to‘g‘ri tashkil etish korxonalarining raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

Kalit so‘zlar: ilmiy-texnik tayyorlash, ishlab chiqarish, innovatsiya, texnologiya, samaradorlik, modernizatsiya

Аннотация: В данной статье анализируются сущность, основные этапы и значение научно-технической подготовки производства. Научно-техническая подготовка является важным фактором повышения эффективности производства, улучшения качества продукции и внедрения инновационных технологий. Результаты исследования показывают, что правильная организация данного процесса значительно повышает конкурентоспособность предприятий.

Ключевые слова: научно-техническая подготовка, производство, инновации, технологии, эффективность, модернизация

KIRISH

Ishlab chiqarish jarayonlarini samarali tashkil etish har qanday sanoat korxonasi faoliyatining asosiy strategik yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida global raqobatning kuchayishi, texnologik yangilanishlarning tezlashuvi hamda iste‘mol bozorlarining doimiy o‘zgarishi ishlab chiqarish tizimlarini doimiy ravishda takomillashtirishni talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan, ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlash (ITTT) korxonalarining innovatsion rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega bosqich sifatida qaraladi. Ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlash deganda yangi mahsulotlarni ishlab chiqarishga joriy etish yoki mavjud mahsulotlarni modernizatsiya qilish uchun zarur bo‘lgan ilmiy tadqiqotlar, konstruktorlik ishlari, texnologik jarayonlarni ishlab chiqish hamda tashkiliy-texnik chora-tadbirlar majmuasi tushuniladi. Bu jarayon ishlab chiqarishning barcha bosqichlarini qamrab olgan holda, korxonaning texnik va iqtisodiy imkoniyatlarini shakllantiradi.

Bugungi kunda sanoat korxonalarida samaradorlikka erishish faqatgina ishlab chiqarish hajmini oshirish bilan emas, balki mahsulot sifatini yaxshilash, xarajatlarni

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

kamaytirish va resurslardan oqilona foydalanish orqali ham ta'minlanmoqda. Bunda ilmiy-texnik tayyorgarlik jarayoni asosiy rol o'ynaydi, chunki u ishlab chiqarishning texnologik darajasini belgilaydi va innovatsion yechimlarni amaliyotga joriy etish imkonini yaratadi. Shuningdek, raqamli iqtisodiyot sharoitida avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, sun'iy intellekt, “aqli ishlab chiqarish” (Smart Manufacturing) va sanoat 4.0 konsepsiyasi ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlash jarayoniga yangi talablarni qo'ymoqda. Endilikda korxonalar faqat an'anaviy texnologiyalar bilan emas, balki raqamli platformalar va integratsiyalashgan tizimlar orqali ham ishlashi zarur bo'lmoqda. Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, ko'plab korxonalarda ilmiy-texnik tayyorgarlik jarayonining yetarli darajada tashkil etilmagani ishlab chiqarish samaradorligining pasayishiga, resurslarning samarasiz ishlatilishiga hamda innovatsion rivojlanishning sekinlashishiga olib kelmoqda. Shu sababli ushbu jarayonni chuqur o'rganish va uni takomillashtirish yo'llarini aniqlash muhim ilmiy-amaliy vazifalardan biridir. Ushbu maqolaning asosiy maqsadi ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlashni tashkil etish mexanizmlarini tahlil qilish, uning asosiy bosqichlarini o'rganish hamda ishlab chiqarish samaradorligiga ta'sirini aniqlashdan iborat. Shuningdek, maqolada zamonaviy sharoitda ITTT jarayonini takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlashning korxonalar faoliyatiga ta'siri chuqur tahlil qilindi va bir qator muhim natijalar aniqlandi. O'rganishlar shuni ko'rsatdiki, ilmiy-texnik tayyorgarlik darajasi ishlab chiqarish samaradorligining asosiy belgilovchi omillaridan biri hisoblanadi.

Birinchi, ilmiy-texnik tayyorgarlik yuqori darajada tashkil etilgan korxonalarda ishlab chiqarish jarayonlarining uzluksizligi va barqarorligi sezilarli

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

darajada oshadi. Bu esa mahsulot ishlab chiqarish siklining qisqarishiga va resurslardan samarali foydalanishga olib keladi.[1]

Ikkinchidan, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish natijasida mahsulot sifati yaxshilanadi hamda ishlab chiqarishdagi nuqsonlar va brak mahsulotlar ulushi kamayadi. Bu holat korxonaning bozordagi raqobatbardoshligini oshiradi.[2]

Uchinchidan, ilmiy-texnik tayyorgarlik ishlab chiqarish xarajatlarining optimallashtirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, avtomatlashtirish va raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali mehnat resurslari va material xarajatlari kamayadi.[3]

To‘rtinchidan, yangi mahsulotlarni ishlab chiqarishga joriy etish muddati sezilarli darajada qisqaradi. Bu esa korxonalarga bozor talablariga tez moslashish imkonini beradi.[4]

Beshinchidan, ilmiy-texnik tayyorgarlik innovatsion faoliyatni rivojlantirib, korxonalarda yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish jarayonini tezlashtiradi. Natijada korxonada doimiy yangilanish va modernizatsiya jarayonida bo‘ladi.[5]

Oltinchidan, tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, raqamlashtirish va avtomatlashtirish darajasi yuqori bo‘lgan korxonalarda mehnat unumdorligi past texnologiyali korxonalarga nisbatan ancha yuqori bo‘ladi. Bu esa ilmiy-texnik tayyorgarlikning strategik ahamiyatini yanada oshiradi.[6]

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlashni to‘g‘ri tashkil etish korxonada rivojlanishining asosiy omillaridan biridir.

Biroq, amaliyotda quyidagi muammolar uchraydi:

- texnik jihozlarning eskirganligi
- malakali kadrlar yetishmasligi
- innovatsiyalarni joriy etishdagi moliyaviy cheklovlar

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

Shu sababli ishlab chiqarishda ilmiy yondashuvni kuchaytirish va zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish zarur.

Xulosa

Tadqiqot natijalariga asoslanib shuni ta’kidlash mumkinki, ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlash zamonaviy sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Ushbu jarayon ishlab chiqarish tizimining barcha bosqichlarini qamrab olib, yangi mahsulotlarni yaratish, mavjud mahsulotlarni takomillashtirish hamda texnologik jarayonlarni modernizatsiya qilishga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, ilmiy-texnik tayyorgarlikni samarali tashkil etish korxonalarda ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, resurslardan oqilona foydalanishni ta’minlaydi va iqtisodiy xarajatlarni sezilarli darajada kamaytiradi. Shu bilan birga, mahsulot sifati yaxshilanadi va korxonaning ichki hamda tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligi kuchayadi.[8]

Shuningdek, zamonaviy sharoitda raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va innovatsion yondashuvlar ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlash jarayonining ajralmas qismiga aylanmoqda. Bu esa korxonalarga bozor talablariga tez moslashish, yangi texnologiyalarni joriy etish va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish imkonini beradi.[7]

Tadqiqot davomida aniqlangan yana bir muhim jihat shundan iboratki, ilmiy-texnik tayyorgarlik darajasi past bo‘lgan korxonalarda ishlab chiqarish samaradorligi, mahsulot sifati va innovatsion rivojlanish darajasi sezilarli darajada orqada qoladi. Bu esa ushbu yo‘nalishda tizimli yondashuv va davlat qo‘llab-quvvatlashining muhimligini ko‘rsatadi.

Umuman olganda, ishlab chiqarishni ilmiy-texnik tayyorlashni takomillashtirish korxonalarining uzoq muddatli strategik rivojlanishini ta’minlaydi, iqtisodiy

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

barqarorlikni mustahkamlaydi hamda milliy sanoatning global raqobatdagi o‘rnini kuchaytiradi. Shu sababli ushbu yo‘nalishda ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish va amaliy mexanizmlarni yanada rivojlantirish dolzarb vazifa hisoblanadi.[9]

Adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi sanoatni rivojlantirish bo‘yicha qonun hujjatlari to‘plami.
2. Karimov I.A. **“Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O‘zbekiston sharoitida uni bartaraf etish yo‘llari”**. – Toshkent.
3. Abdullayev Yo. **“Sanoat iqtisodiyoti”**. – Toshkent: O‘zbekiston, 2020.
4. G‘ulomov S.S. **“Innovatsion iqtisodiyot asoslari”**. – Toshkent, 2019.
5. OECD. *Science, Technology and Innovation Outlook*. Paris, 2023.
6. World Bank. *Industry and Innovation Development Report*. Washington, 2022.
7. Porter M. **“Competitive Advantage of Nations”**. New York, 2018.
8. Smith A. **“The Wealth of Nations”** (iqtisodiy klassik asar).
9. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma’lumotlari.